

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ระหว่างการเรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีสอนแบบปกติ
A Comparison of the Learning Achievement on the Thai Literature of
Matthayom Sueksa Three Students Instructed by
4 MAT Method and Traditional Method

กิริติ ไทยรัฐเทวินทร์¹ และ เต๋นดาว ชลวิทย์²

¹ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการเรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีสอนแบบปกติ (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 64 คน ซึ่งทั้ง 2 ห้องเรียนนี้ได้มาจากการนำค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบกลางภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ของประชากร 6 ห้องเรียน (ซึ่งจัดผู้เรียนเข้าชั้นแบบคละความสามารถ) มาตรวจสอบหาห้องเรียนที่มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ ANOVA จากนั้นสุ่มห้องเรียนที่มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (จากการตรวจสอบข้างต้น) โดยการจับสลากมา 2 ห้องเรียน แล้วจึงจับสลากอีกครั้งเพื่อกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าได้ ม.3/1 เป็นกลุ่มทดลอง (เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT) และ ม.3/3 เป็นกลุ่มควบคุม (เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT จำนวน 3 แผน (2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ จำนวน 3 แผน และ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบที่ 2 กลุ่ม เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent sample) และกรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent sample)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย, วิธีสอนแบบ 4 MAT, วิธีสอนแบบปกติ

บทนำ

วรรณคดีนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภาษาซึ่งมนุษย์ใช้เป็นสื่อกลางถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งรอบตัวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านความงดงามของศิลปะทางภาษาและลีลาการประพันธ์ของกวีเฉพาะคน สะท้อนให้เห็นสภาพสังคม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมไทยอันสืบทอดมาอย่างยาวนาน เป็นเหมือนกระจกสะท้อนชีวิตและสังคมของคนในชาติ (ศรีวิไล ดอกจันทร์, 2529, หน้า 13) ด้วยเหตุนี้ วรรณคดีจึงเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การศึกษาและอนุรักษ์ไว้อย่างยิ่ง ดังที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไว้ว่า “เข้าใจ และแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 54)

อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ มาเป็นเวลา 5 ปี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 คะแนนจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ซึ่งจัดทดสอบทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2562 โดยกระทรวงศึกษาธิการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับ พอใช้ นอกจากนี้ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ปีการศึกษา 2559 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า สาระอื่น ๆ และในปีการศึกษา 2561 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนต่ำกว่าระดับจังหวัด และระดับภาค (โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์, 2562)

จากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นด้วยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทยและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาข้างต้น สรุปได้ว่า ครูยังใช้วิธีสอนแบบเดิม มิได้ใช้เทคนิคหรือวิธีการที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน ส่วนนักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวรรณคดี มองว่าเป็นเนื้อหาที่ล้าสมัย อ่านไม่เข้าใจ และขาดนิสัยรักการอ่าน นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังมีสิ่งเร้าภายนอกอื่น ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านสังคมออนไลน์ที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนออกไปจากมรดกวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม สอดคล้องกับ พรทิพย์ ศิริสมบุญมเวช (2549, หน้า 106-107) ซึ่งกล่าวว่า

“...ปัจจุบันวรรณคดีไทยตกอยู่ในสภาพที่เลือนหายไปจากความทรงจำของคนรุ่นใหม่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้ความสะดวกในการถ่ายทอดข่าวสารจากแดนไกลมาใกล้ตัว คนไทยจึงรับรู้เรื่องราวของต่างชาติมากกว่าวรรณคดีของไทย และอ้างถึงวรรณคดีไทยอย่างผิดพลาดเนื่องมาจากเหตุเพราะความไม่รู้และไม่ใส่ใจที่จะรู้...”

การสอนวรรณคดีไทยในยุคปัจจุบันให้น่าสนใจและเหมาะสมกับบริบทด้านผู้เรียนและสังคม ครูจะต้องใช้รูปแบบ เทคนิค วิธีการสอน ประกอบกับสื่อการสอนที่หลากหลาย ไม่มุ่งเพียงการถอดความหรือจดจำคำประพันธ์เท่านั้น แต่ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ดังที่ปราณี ปราบริปู (2554, หน้า 31) เสนอว่า “...ควรคำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน...การเรียนการสอนในแต่ละชั้นควรใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย เน้นตามสภาพจริง เป็นธรรมชาติ จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเองและการปฏิบัติร่วมกัน...”

วิจัยจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาสมองซีกซ้ายและขวาอย่างสมดุล ฝึกให้เด็กได้คิดและลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมหลากหลายตามสภาพจริงในเชิงบูรณาการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561, หน้า 384-389) จึงสามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ รวมทั้งเนื้อหาวรรณคดีไทย อันจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา เช่น การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ (นิศรา วงศ์สุบรรณ, 2553) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT (สุขวัญ ตลับนาค, 2556) ซึ่งมีทั้งสองเรื่องมีผลการวิจัยสอดคล้องกัน คือ การสอนแบบ 4 MAT สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รายวิชาภาษาไทยได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการเรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีสอนแบบปกติ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนรู้ และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการเรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

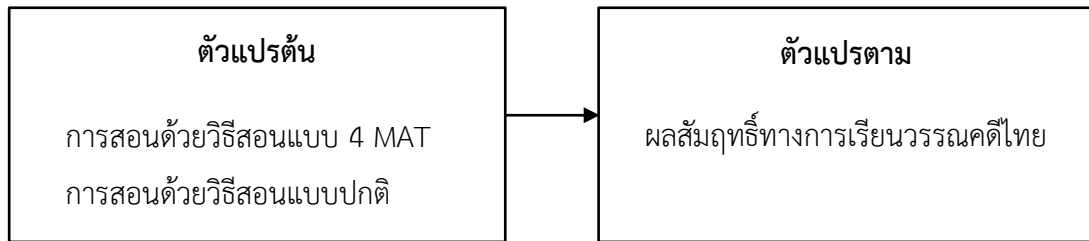
สมมติฐานของการวิจัย

จากผลการวิจัยของ (1) อธิรัตน์ วิเชียรมงคลกุล (2548) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักร 4MAT มีผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ศิวพงษ์ ไพรัตน์ (2559) ซึ่งพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง กภาพยพระไชยสุริยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นิศรา วงศ์สุบรรณ (2553) ซึ่งพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ พบว่า ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

วิธีสอนแบบ 4 MAT (กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2558, หน้า 154; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2559, หน้า 384)

วิธีสอนแบบ 4 MAT (วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT หรือ การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT) เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ โดยมุ่งพัฒนาสมองทั้งซีกซ้าย (ภาษา ความจำ เหตุผล) และสมองซีกขวา (ศิลปะ จินตนาการ อารมณ์) อย่างสมดุล เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ตามแบบและความต้องการของตนเองอย่างเหมาะสม ทำให้ได้พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอนซึ่งเหมาะกับผู้เรียนแบบต่าง ๆ ได้แก่

ส่วนที่ 1 เหมาะสำหรับผู้เรียนแบบที่ 1 ถนัดจินตนาการ (มักตั้งคำถามว่า Why)

ขั้นที่ 1 สร้างคุณค่าและประสบการณ์ของสิ่งที่เรียน (พัฒนาสมองซีกขวา) หมายถึง ขั้นตอนที่ครูเป็นผู้จัดกิจกรรมกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ และสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายใกล้เคียงกับชีวิตจริงให้นักเรียนได้เข้าใจและเชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์เดิมของตน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ (พัฒนาสมองซีกซ้าย) หมายถึง ขั้นตอนที่ครูให้นักเรียนสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

ส่วนที่ 2 เหมาะสำหรับผู้เรียนแบบที่ 2 ถนัดการวิเคราะห์ (มักตั้งคำถามว่า What)

ขั้นที่ 3 ปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด (พัฒนาสมองซีกขวา) หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนบูรณาการประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับทำให้เกิดความคิดรวบยอด โดยครูเป็นผู้ให้ข้อมูลข้อเท็จจริง และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 4 พัฒนาความคิดรวบยอด (พัฒนาสมองซีกซ้าย) หมายถึง ขั้นตอนที่ครูให้นักเรียนได้รับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงตามทฤษฎีหรือความคิดรวบยอด ให้นักเรียนวิเคราะห์และไตร่ตรอง สามารถพิสูจน์ความคิดนั้นได้ตรงกับข้อมูล ข้อเท็จจริงที่ได้รับ

ส่วนที่ 3 เหมาะสำหรับผู้เรียนแบบที่ 3 ถนัดใช้สามัญสำนึก (มักตั้งคำถามว่า How)

ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติจากกรอบความคิดที่กำหนด (พัฒนาสมองซีกซ้าย) หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัส เพื่อพัฒนาแนวคิดและทักษะ โดยครูกำหนดแนวทางให้จากใบงาน แบบฝึกหัด การสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้เกิดการพัฒนาความคิดหรือทักษะของนักเรียน

ขั้นที่ 6 สร้างชิ้นงานเพื่อสะท้อนความเป็นตนเอง (พัฒนาสมองซีกขวา) หมายถึง ขั้นตอนที่นักเรียนนำสิ่งที่ได้ฝึกปฏิบัติแล้ว มาบูรณาการกับความรู้ของตนเองโดยการสังเคราะห์ และแสดงความสามารถของตนตามความถนัด ความสนใจ ผ่านการสร้างชิ้นงานตามจินตนาการของตนเอง ที่แสดงถึงความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนให้เห็นเป็นรูปธรรมในรูปแบบต่าง ๆ

ส่วนที่ 4 เหมาะสำหรับผู้เรียนแบบที่ 4 ถนัดในการปรับเปลี่ยน (มักตั้งคำถามว่า If)

ขั้นที่ 7 ขั้นวิเคราะห์คุณค่าและการประยุกต์ใช้ (พัฒนาสมองซีกซ้าย) หมายถึง ขั้นตอน ที่นักเรียนวิเคราะห์จากการเรียนรู้ พิสูจน์ กลั่นกรอง แล้วนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

ขั้นที่ 8 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับผู้อื่น (พัฒนาสมองซีกขวา) หมายถึง ขั้นตอน ที่นักเรียนแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้เรียนรู้มา กับผู้อื่น โดยนำผลงานของตนเองมาเสนอ หรือจัดแสดงในรูปแบบต่าง ๆ และรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

วิธีสอนแบบปกติ (ซันธชัย อธิเกียรติ, 2560, หน้า 107-113; ชนาธิป พรกุล, 2552, หน้า 33, 90)

วิธีสอนแบบปกติ เป็นการสอนที่มีครูทำหน้าที่รวบรวมและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ **ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน** เป็นกิจกรรมปูพื้นฐานความรู้ ทบทวนความรู้เดิม และสร้างแรงจูงใจ เพื่อเชื่อมโยงสู่เนื้อหาในชั้นสอน **ขั้นที่ 2 ขั้นสอน** เป็นกิจกรรมที่ครูทำให้นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เช่น ฟังบรรยาย ร่วมกัน ทำแบบฝึกหัด ค้นคว้าข้อมูล อภิปราย เป็นต้น **ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป** เป็นกิจกรรมที่นักเรียนต้องสรุปบทเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูกำหนดไว้ โดยนักเรียนอาจร่วมกันสรุปกับครูก็ได้

การสอนวรรณคดีไทย (ปราณี ปราบริปู, 2554, หน้า 29-30; สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์, 2538, หน้า 230-238)

การจัดการเรียนการสอนวรรณคดี มีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

1. ครูต้องมีความรู้รอบและมีทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดี ตลอดจนรู้เท่าทันเหตุการณ์ปัจจุบัน
2. ครูออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี โดยศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน บูรณาการทักษะสื่อสาร ทักษะชีวิต การใช้เหตุผล โดยนำวรรณคดีเชื่อมโยงเทียบเคียงกับชีวิตปัจจุบัน
3. ครูใช้สื่อการสอน และวิธีวัดประเมินผลที่หลากหลาย ตามสภาพจริง

หลักการดังกล่าว มีเป้าหมายเพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ได้รับความเพลิดเพลิน นำไปสู่การเห็นคุณค่าของวรรณคดีและร่วมกันอนุรักษ์ไว้ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อิติรัตน์ วิเชียรมงคลกุล (2548) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักร 4 MAT ที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักร 4 MAT มีเจตคติต่อวรรณคดีไทยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักร 4 MAT มีเจตคติต่อวรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักร 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุขวัญ ตลับนาค (2556) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 6 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 183 คน แต่ละห้องมีการจัดห้องเรียนแบบคละผลการเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 64 คน ซึ่งได้มาจากขั้นตอนคือ (1) นำค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบกลางภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ของประชากรทั้ง 6 ห้องเรียน มาวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อหาห้องเรียนที่มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน พบว่ามีทั้งหมด 5 คู่ ได้แก่ ม.3/1 กับ ม.3/3, ม.3/1 กับ ม.3/6, ม.3/2 กับ ม.3/5, ม.3/3 กับ ม.3/6 และ ม.3/4 กับ ม.3/5 (2) สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับสลากเลือก 2 ห้องเรียนที่มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ ม.3/1 กับ ม.3/3 (3) สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับสลากได้ ม.3/1 เป็นกลุ่มทดลอง (เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT) และ ม.3/3 เป็นกลุ่มควบคุม (เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ วรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อสมุทร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยเนื้อหา ได้แก่ (1) ประวัติผู้แต่ง ความเป็นมา และลักษณะคำประพันธ์ของเรื่อง (2) เนื้อเรื่อง (3) คุณค่าและข้อคิดจากเรื่อง

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาในการทดลอง 6 คาบเรียน ทดสอบก่อนเรียน 1 คาบเรียน และทดสอบหลังเรียน 1 คาบเรียน รวมเป็น 8 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อสมุทร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 แผน ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกรายการประเมิน
2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบปกติ เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อสมุทร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 แผน ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกรายการประเมิน
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อสมุทร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1 ในทุกรายการประเมิน มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.31-0.76 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22-0.78 และ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) รูปแบบ Randomized Control Group Pretest-Posttest Design มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม (กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม) ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน โดยใช้เวลา 50 นาที

2. ดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเหมือนกัน ใช้ระยะเวลาในการสอนเท่ากัน แต่ใช้วิธีสอนต่างกัน ได้แก่ กลุ่มทดลองใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT และ กลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบปกติ

3. ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้เวลา 50 นาที

4. นำผลคะแนนมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS โดยใช้สถิติพื้นฐาน และสถิติที่ใช้ทดสอบ สมมติฐาน ได้แก่ t-test for independent sample เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 และ t-test for dependent sample เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2 และ 3

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังข้อมูลในตาราง 1

ตาราง 1

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT (กลุ่มทดลอง) กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

กลุ่ม	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	34	25.09	2.47	4.47*	.00
กลุ่มควบคุม	30	22.07	2.95		

* $p < .05$

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT (กลุ่มทดลอง)

กลุ่มทดลอง	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	34	11.18	3.19		
หลังเรียน	34	25.09	2.47	-34.29*	.00

* $p < .05$

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

กลุ่มควบคุม	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	10.10	3.53		
หลังเรียน	30	22.07	2.95	-20.76*	.00

* $p < .05$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ทั้งนี้ เพราะวิธีสอนแบบ 4 MAT สอดคล้องกับแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน 4 แบบได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียม ได้ใช้สมองซีกซ้ายและขวาอย่างสมดุลในการเรียนรู้ และถ่ายทอดสิ่งที่เรียนรู้ออกมาเป็นชิ้นงาน อีกทั้งยังมีโอกาสได้วิเคราะห์ชิ้นงานของตนเองและผู้อื่น นับเป็นการต่อยอดความรู้ความเข้าใจให้คงทนยิ่งขึ้น ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2561, หน้า 264) กล่าวถึงผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT ว่า “...ผู้เรียนจะสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่เรียน จะเกิดความรู้ความเข้าใจและนำความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้ และสามารถสร้างผลงานที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง รวมทั้งได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ อีกจำนวนมาก...” สิ่งที่ถูกวิจัยค้นพบในขณะทดลอง คือ บรรยากาศของห้องเรียนที่ใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT นั้นเป็นแบบ Active Learning อย่างชัดเจน คือ นักเรียนจะกระตือรือร้น และมีปฏิสัมพันธ์ทั้งกับเพื่อนและครูอย่างมาก เพราะนักเรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมฝึกคิดและแสวงหาคำตอบอยู่ตลอดเวลา และยังมีกระบวนการกลุ่มที่ต้องช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นักเรียนจะนำความรู้ของตนออกมาใช้บ่อยครั้งผ่านการปฏิบัติที่ตรงกับความถนัดและความชอบของตน อีกทั้งยังได้รับแรงกระตุ้นและกำลังใจจากครูอยู่เสมอ ทำให้มีความสุขในการเรียน และภูมิใจที่ได้แสดงความสามารถเฉพาะตน นั่นเป็นเพราะแนวคิดของ McCarthy เจ้าของทฤษฎีนี้มุ่งให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพตนเองโดยใช้สมองซีกซ้ายและขวาอย่างสมดุลนั่นเอง ตรงกับนิยามของการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ซึ่งกิตติชัย สุธาสิโนบล (2558, หน้า 154) และ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559, หน้า 384) กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า “...เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ โดยมุ่งพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ตามแบบและความต้องการของตนเองอย่างเหมาะสม ทำให้ได้พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ...” สิ่งเหล่านี้ นับเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิธีสอนแบบ 4 MAT สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวรรณคดีไทยได้อย่างมาก

ในขณะเดียวกัน วิธีสอนแบบปกติ ครูยังคงทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้รับ (Passive) และมีพฤติกรรมการเรียนที่ต่างจากกลุ่มทดลอง ที่เห็นได้ชัดคือ นักเรียนไม่มีโอกาสได้สร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรมของกลุ่มที่สะท้อนความรู้ ไม่ได้วิเคราะห์ชิ้นงานหรือนวัตกรรมของตนเองและผู้อื่น ความเข้มข้นของการได้ลงมือปฏิบัติจะน้อยกว่าวิธีสอนแบบ 4 MAT อย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้วิธีสอนแบบปกติสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยได้น้อยกว่าวิธีสอนแบบ 4 MAT

ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิศรา วงษ์สุบรรณ์ (2553) ซึ่งพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ อนึ่ง วิธีสอนแบบ 4 MAT ไม่เพียงส่งผลเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวรรณคดีหรือภาษาไทยเท่านั้น แต่ยังใช้ได้ผลกับแขนงวิชาอื่นด้วย ดังเช่นการวิจัยของ İdris Aktas & İbrahim Bilgin (2015) นักวิจัยชาวตุรกี ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจของนักเรียนระดับชั้นเกรด 7 ในการเรียนเรื่องความเป็นอนุภาคของสสาร (particulate nature of matter) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีประสิทธิภาพมากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติหรือแบบดั้งเดิมในแง่ของการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจของนักเรียน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ทั้งนี้สืบเนื่องจากที่ได้อภิปรายถึงแนวคิดสำคัญของวิธีสอนแบบ 4 MAT ในผลการวิจัยข้อ 1 แล้วนั้น เมื่อยึดแนวคิดและหลักการของวิธีสอนแบบ 4 MAT ดังกล่าว ประกอบกับจิตวิทยาการสอนของครู และการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายตามแนวทางการสอนวรรณคดีไทยที่ว่า “...ครูควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เหมาะสม ให้นักเรียนได้คิดใช้เหตุผล ศึกษาค้นคว้า และร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด เน้นความคิดรวบยอด ไม่เน้นสอนถ้อยความ หรือท่องจำ โดยคำนึงถึงความสนุก เพลิดเพลิน จินตนาการ และความจรรโลงใจที่นักเรียนจะได้รับ...” (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์, 2538, หน้า 233-236) “...สอนให้สัมพันธ์กับชีวิตปัจจุบัน...” (ราตรี เปรียวพานิช, 2547, หน้า 279) และ “...คำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญา ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เน้นตามสภาพจริง จากการปฏิบัติด้วยตนเองและปฏิบัติร่วมกัน...ใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม...ให้เห็นคุณค่าของวรรณคดี...โดยอาศัยการพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นสำคัญ...” (ปราณี ปราบธิบุ, 2554, หน้า 29-32) นำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับขั้นตอนของวิธีสอนแบบ 4 MAT ซึ่งมีถึง 8 ขั้นตอน ตอบสนองผู้เรียนทั้ง 4 แบบตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้เรียนแบบที่ 1 **ถนัดจินตนาการ** ให้ชมวีดิทัศน์การ์ตูน รายการโทรทัศน์ และเพลงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียนในคาบนั้น ซึ่งนับว่าเหมาะกับค่านิยมของนักเรียนวัยรุ่นปัจจุบัน กิจกรรมเหล่านี้จัดอยู่ใน **ขั้นที่ 1 สร้างคุณค่าและประสบการณ์ของสิ่งที่เรียน** (พัฒนาสมองซีกขวา) ให้นักเรียนเล็งเห็นว่าสิ่งที่จะเรียนมีความหมายใกล้เคียงชีวิตจริงและเชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์เดิมของตน จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น อาจเป็นการเขียนสั้น ๆ แล้วลุ่มให้พูด หรือบางครั้งให้ช่วยกันวิเคราะห์สิ่งที่พบในวีดิทัศน์ เป็นต้น จัดอยู่ใน **ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์** (พัฒนาสมองซีกซ้าย) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกว่เนื้อหาที่มีความหมาย ความสำคัญ ทำให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหาและกระตือรือร้นที่จะเรียนต่อไป

2. ผู้เรียนแบบที่ 2 **ถนัดการวิเคราะห์** ให้เล่นเกมตอบคำถามสั้น ๆ เรียงลำดับเหตุการณ์ หรือให้วิเคราะห์ภาพแล้วเขียนข้อความ เป็นต้น จัดอยู่ใน **ขั้นที่ 3 ปรับประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด** (พัฒนาสมองซีกขวา) จากนั้นให้จับคู่หรือเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกันศึกษาใบความรู้ หรือวิเคราะห์คำประพันธ์ จัดอยู่ใน **ขั้นที่ 4 พัฒนาความคิดรวบยอด** (พัฒนาสมองซีกซ้าย) ให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาใช้ในการคิด เขียน พูด ปรัชญา ระดมสมองกันในกลุ่ม จึงมีส่วนต่อยอดให้ความรู้คงทนมากยิ่งขึ้น

3. ผู้เรียนแบบที่ 3 **ถนัดใช้สามัญสำนึก** ให้ทำแบบฝึกหัดหรือใบงานแล้วร่วมกันเฉลยได้คิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงความรู้จากขั้นตอนก่อน ๆ มาใช้ เป็นการต่อยอดความรู้ความเข้าใจให้แม่นยำและชัดเจนมากยิ่งขึ้น จัดอยู่ใน **ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติจากกรอบความคิดที่กำหนด** (พัฒนาสมองซีกซ้าย) จากนั้นจึงใช้ความรู้ความสามารถและทักษะเฉพาะตัวของตนร่วมกันสร้างชิ้นงานกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โปสเตอร์ ผังกราฟิก หรือสื่อนำเสนอพาวเวอร์พอยต์ เป็นต้น ซึ่งอยู่ใน **ขั้นที่ 6 สร้างชิ้นงานเพื่อสะท้อนความเป็นตนเอง** (พัฒนาสมองซีกขวา) เป็นการแสดงความเข้าใจในเนื้อหาให้เห็นเป็นรูปธรรม และได้ประยุกต์ใช้ความรู้มาใช้ในการสนทนาจริงมากยิ่งขึ้น

4. ผู้เรียนแบบที่ 4 **ถนัดในการปรับเปลี่ยนหรือยอมรับการเปลี่ยนแปลง** ให้นำเสนองานกลุ่ม โดยมีครูและเพื่อนให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ เพื่อปรับปรุงพัฒนา จัดอยู่ใน **ขั้นที่ 7 วิเคราะห์คุณค่าและการประยุกต์ใช้** (พัฒนาสมองซีกซ้าย) ได้ฝึกทักษะการพูดนำเสนอ การวิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์อย่าง

สร้างสรรค์ และที่สำคัญคือนักเรียนยังคงนำความรู้ในเรื่องที่เรียนมาใช้โดยตลอด จากนั้น ชิ้นงานของนักเรียนจะได้รับการจัดแสดงเผยแพร่ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ติดป้ายนิเทศ นำขึ้นสื่อออนไลน์ เป็นต้น นักเรียนทุกคนจะต้องศึกษาและเขียนสรุปความรู้ทั้งหมดลงในแบบบันทึกความรู้ เป็นการทบทวนให้เกิดความเข้าใจที่คงทน จัดอยู่ใน **ขั้นที่ 8 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับผู้อื่น** (พัฒนาสมองซีกขวา)

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนของวิธีสอนแบบ 4 MAT นั้น ส่งเสริมผู้เรียนทั้ง 4 แบบ ให้ได้พัฒนาสมองสองซีกสลับกันไป ได้ใช้ความรู้ของตนในการปฏิบัติอย่างหลากหลาย กล้าคิดกล้าทำกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ทั้งยังเกิดเป็นอุปนิสัยในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สู่ขวัญ ตลับนาค (2556) ซึ่งพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของศิวพงษ์ ไพรัตน์ (2559) ซึ่งพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 แม้ว่าวิธีสอนแบบปกติจะไม่ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมองสองซีกหรือการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเหมือนกับวิธีสอนแบบ 4 MAT แต่นั่นมิได้หมายความว่าวิธีสอนแบบปกติจะไม่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้เลย เพียงแต่อาจพัฒนาได้ไม่มากเท่าวิธีสอนแบบ 4 MAT เท่านั้น เพราะถึงอย่างไร วิธีสอนแบบปกติก็สามารถจัดกิจกรรมที่ “...ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด การจัดการ เเชิญสถานการณ์ หาความรู้ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติ สร้างความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้...” (ชนาธิป พรกุล, 2552, หน้า 90) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าครูจะสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการอย่างไร มากน้อยเพียงใด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงออกแบบกิจกรรมตามขั้นตอนของวิธีสอนแบบปกติเพื่อมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อภาพที่เห็น หรือชมวีดิทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน หรือสนทนากลุ่ม-ตอบเพื่อทบทวนความรู้เดิม เป็นต้น กิจกรรมเช่นนี้ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ไปแล้วบางส่วน และพร้อมที่จะเรียนในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ให้นักเรียนฟังคำอธิบายของครู ชมวีดิทัศน์การ์ตูนวรรณคดี จับกลุ่มสืบค้นข้อมูลถาม-ตอบจากวรรณคดี ทำแบบฝึกหัด ใบงาน และร่วมกันเฉลย รวมทั้งแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่ครูกำหนด ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีแนวโน้มไปทางยึดครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนยังไม่ได้พัฒนาตนเองตามความถนัดได้อย่างเต็มศักยภาพนัก แต่อย่างไรก็ตาม กิจกรรมเหล่านี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน มีการอธิบาย ชักถาม เพื่อตรวจสอบความเข้าใจอยู่ตลอด พยายามให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากที่สุดเท่าที่เวลาและกิจกรรมนั้น ๆ จะอำนวย

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ให้นักเรียนสรุปบทเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นับเป็นการทบทวนความรู้และเสริมความเข้าใจที่คงทนได้ในระดับหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า วิธีสอนแบบปกติก็มีการฝึกปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เช่นเดียวกับแบบ 4 MAT เพียงแต่ปริมาณและความเข้มข้นของกิจกรรมจะต่างกัน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวรรณคดีไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ (ดังผลการวิจัยข้อ 1) แต่หากศึกษาเฉพาะวิธี

สอนแบบปกติ โดยนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบกัน จะเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (ดังผลการวิจัยข้อ 3) สะท้อนให้เห็นว่าวิธีสอนแบบปกติ ก็สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยได้เช่นกัน สอดคล้องกับการวิจัยของนพนภา อ็อกด้วง (2547, หน้า 87) ซึ่งเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มควบคุมที่สอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผลการวิจัยของนิศรา วงษ์สุบรรณ (2553) ซึ่งพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูต้องศึกษาหลักการของวิธีสอนแบบ 4 MAT การทำงานของสมองแต่ละซีก และนิยามของแต่ละขั้นตอนให้ถ่องแท้ รวมทั้งศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของเนื้อหาเฉพาะเรื่องด้วย จากนั้นนำองค์ความรู้ทั้งหมดมาออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะกับยุคสมัยและวัยของผู้เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT เพื่อนำไปใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT ครูต้องบริหารจัดการเวลาให้เหมาะสม บางขั้นตอนต้องให้นักเรียนปฏิบัตินอกเวลาเรียน เช่น การสร้างชิ้นงาน โดยครูต้องติดตามความคืบหน้าและให้คำแนะนำผ่านช่องทางไลน์ รวมทั้งใช้จิตวิทยาในการโน้มน้าวและกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างครบถ้วน มุ่งมั่นตั้งใจ

3. การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ครูต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการทำงานและตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนภายในกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึงเต็มที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบผลของวิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีอื่น ๆ ที่นิยมนำมาใช้สอนวรรณคดี เช่น วิธีสอนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ วิธีสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร.

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กิตติชัย สุชาติโนบล. (2558). การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT. ใน สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (บรรณาธิการ),

21 *วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 10, หน้า 154-173). กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์ดวงกมลสมัย.

ฉันทชัย อธิเกียรติ. (2560). *การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย (Learning Activities in*

Thai Teaching). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชนาธิป พรกุล. (2552). *การออกแบบการสอน การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน*.

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). 80 นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: โรงพิมพ์ พี บาลานซ์ดีไซด์แอนปริ้นติ้ง.
- ทศนา แคมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรรัตน์ วิเชียรมงคลกุล. (2548). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักร 4MAT ที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์ การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพณา อ็อกด้วง. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำและหน้าที่ของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกัน เทคนิค STAD กับ การสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิศรา วงษ์สุบรรณ. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอน แบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปราณี ปราบริปู. (2554). กลวิธีเพื่อการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมระดับประถมศึกษา. ใน *ประมวล สาระชุดวิชา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย* (หน่วยที่ 10). นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช. (2549). รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน : นวัตกรรมจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย. ใน *อลิศรา ชูชาติ, อมรา รอดดารา และสร้อยสน สกลรักษ์ (บรรณาธิการ). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ.
- ราตรี เปรียวพานิช. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย (Learning Activities in Thai Teaching : TL 316)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์. (2562). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2561*. เอกสารอัดสำเนา.
- ศรีวิไล ดอกจันทร์. (2529). *การสอนวรรณกรรมวรรณคดีไทย*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะศึกษาศาสตร์.
- ศิวพงษ์ ไพรัตน์. (2559). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw) กับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์. (2538). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สู่ขวัญ ติลบันดาล. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- İdris Aktas & İbrahim Bilgin. (2015). The effect of the 4MAT learning model on the achievement and motivation of 7th grade students on the subject of particulate nature of matter and an examination of student opinions on the model. *Research in Science & Technological Education*, 33(1), 1-21.